

ČESKÁ REPUBLIKA

**ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu, složeném z předsedy JUDr. Jaroslava Vlašína a soudců JUDr. Jana Vyklického a JUDr. Petra Průchy v právní věci žalobce: **J. M.**, zastoupen Mgr. Bc. Ivo Nejezchlebem, advokátem, se sídlem Joštova 4, Brno, proti žalovanému: **Státnímu úřadu inspekce práce**, se sídlem Horní náměstí 103/2, Opava, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 26. 3. 2013, č. j. 445/1.30/13/14.3, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 13. 11. 2013, č. j. 31 A 32/2013 – 62,

t a k t o :

- I. Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 13. 11. 2013, č. j. 31 A 32/2013 – 62, **se zrušuje.**
- II. Rozhodnutí Státního úřadu inspekce práce ze dne 26. 3. 2013, č. j. 445/1.30/13/14.3, **se zrušuje** a věc **se** žalovanému **vrací** k dalšímu řízení.
- III. Žalovaný **je povinen** zaplatit žalobci náklady řízení v částce 26.456 Kč, a to do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám zástupce žalobce Mgr. Bc. Ivo Nejezchleba.

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím Oblastního inspektorátu práce pro Jihomoravský kraj a Zlínský kraj (dále „inspektorát“) ze dne 10. 12. 2012, č. j. 19076/9.30/12/14.3-RZ byl žalobce (dále „stěžovatel“) uznán vinným ze spáchání správního deliktu podle § 140 odst. 1 písm. c) zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti (dále „zákon o zaměstnanosti“), za což mu byla uložena pokuta ve výši 250.000 Kč. Předmětného deliktu se měl stěžovatel dopustit tím, že umožnil výkon nelegální práce J. K. ve své provozovně Pekařství Ma-Ma na adrese Bratislavská 27, Hustopeče. Rozhodnutí prvoinstančního správního orgánu napadl stěžovatel odvoláním, které bylo rozhodnutím Státního úřadu inspekce práce (dále „žalovaný“) ze dne 26. 3. 2013, č. j. 445/1.30/13/14.3, zamítnuto a prvoinstanční rozhodnutí potvrzeno.

Proti rozhodnutí žalovaného se stěžovatel bránil správní žalobou, v níž namítal, že se o nelegální zaměstnávání nejednalo, neboť J. K. byla v den kontroly v provozovně proto,

aby prokázala své schopnosti pro výkon zaměstnání – vykonávala časově omezenou formu přijímacího řízení. V tomto ohledu dodal, že k naplnění všech znaků závislé práce chyběla odměna a soustavnost. Navíc uvedl, že s dotyčnou byla ve stejný den uzavřena pracovní smlouva. Stěžovatel považoval za absurdní, aby za účelem výběrového řízení uzavíral s uchazeči o zaměstnání například dohodu o provedení práce. V další části žaloby namítal nepřiměřenost uložené pokuty, která pro něj má likvidační charakter. K tomu doložil informace o majetkových poměrech. Navrhl proto rozsudek krajského soudu zrušit a věc mu vrátit k dalšímu řízení. Kromě toho rovněž vyjádřil názor, že krajský soud by měl využít svého práva moderace a uloženou pokutu snížit.

Rozsudek Krajského soudu v Brně

Krajský soud v Brně (dále jen „krajský soud“) zamítl správní žalobu rozsudkem ze dne 13. 11. 2013, č. j. 31 A 32/2013 – 62, napadeným nyní posuzovanou kasační stížností. Dospěl přitom k závěru, že správní orgány postupovaly v souladu se zákonem a nelegální zaměstnávání stěžovatele prokázaly.

Krajský soud vyšel z toho, že stěžovatel neuzavřel s J. K. pracovní smlouvu a z její výpovědi je zřejmé, že práci prováděla „na zkoušku“. Nic na tom nemění ani skutečnost, že pracovní smlouva byla posléze v den kontroly uzavřena. Krajský soud upozornil na negativní vlivy nelegálního zaměstnávání, na nichž ilustroval, proč je umožnění nelegální práce považováno za nejzávažnější správní delikt ve smyslu zákona o zaměstnanosti.

K výši uložené pokuty krajský soud poznamenal, že byla uložena na samé spodní hranici zákonné sazby dle ustanovení § 140 odst. 4 písm. f) zákona o zaměstnanosti. Zjistil přitom, že správní orgány zohlednily majetkové poměry stěžovatele a s poukazem na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 8. 8. 2013 č. j. 4 Ads 36/2013 – 38 dodal, že při ukládání pokuty nebyla porušena zásada proporcionality, neboť je nutné přihlédnout k majetkovému prospěchu, kterého může zaměstnavatel využíváním nelegální práce dosáhnout. Odmítl proto, že by se jednalo o pokutu likvidační, jejíž minimální výše je v rozporu s ústavním pořádkem.

Krajský soud následně posuzoval návrh na moderaci uložené sankce. Zhodnotil majetkové poměry stěžovatele a dospěl k závěru, že nepatří k podnikatelům s „extrémně malými příjmy“, nýbrž do střední třídy, a bude tak schopen za použití splátkového kalendáře pokutu splatit. Krajský soud proto konstatoval, že se o likvidační pokutu nejedná, jde o pokutu na dolní hranici zákonné sazby, jejíž další moderace není možná.

Žaloba byla tedy dle § 78 odst. 7 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále „s. ř. s.“) zamítnuta.

Kasační stížnost

Kasační stížností ze dne 10. 12. 2013 napadá stěžovatel rozsudek krajského soudu z důvodů dle § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) s. ř. s. Kasační námitky přitom v podstatě kopírují již uplatněné žalobní body.

Stěžovatel nejprve namítá, že o kontrole nebyl včas informován, v čemž spatřuje rozpor se zákonem o státní kontrole. K jednotlivým okolnostem kontroly uvádí, že J. K. byla uchazečkou o pozici obsluhy kávovaru v jeho provozovně, která měla v rámci výběrového řízení prokázat, mimo jiné, manuální zručnost potřebnou pro danou pozici (obsluha kávovaru, servírování kávy, manipulace se zbožím). Dodává, že na základě společné dohody se J. K.

pokračování

dostavila v 8 hodin ráno do provozovny k vykonání zkoušky manuální zručnosti, na základě které jí mohl být nabídnut pracovní poměr. Čas byl přitom vybrán s ohledem na to, že nejdůležitější část denního provozu je od 6 do 8 hodin, přičemž v tomto čase by přezkoušení budoucí zaměstnankyně nebylo vhodné. Na základě těchto okolností stěžovatel uvádí, že J. K. nevykonávala závislou práci, ale skládala pouze zkoušku manuální zručnosti, která byla kvalifikačním předpokladem pro nabízenou pozici. Vzhledem k tomu, že se osvědčila, byla s ní ve stejný den uzavřena pracovní smlouva.

Dle stěžovatele nelze přezkoušení uvedené zaměstnankyně považovat za závislou práci ve smyslu § 2 zákona č. 262/2006 Sb., zákoníku práce (dále „zákoník práce“), neboť nenese některé z vyžadovaných pojmových znaků závislé práce. Předně poukazuje na skutečnost, že zaměstnankyně neměla za odvedenou práci sjednanu žádnou odměnu. Odměnu přitom považuje za jeden z pojmových znaků závislé práce. Dále uvádí, že J. K. nevykonávala činnost soustavně. Vykonávala jen časově omezenou formu přijímacího řízení, které v době započetí kontroly trvalo něco přes dvě hodiny, přičemž pro výkon nelegální práce je nutné prokázat, že se jednalo o výkon závislé práce i z hlediska soustavnosti. To však správní orgány neprokázaly. Stěžovatel pokládá za absurdní, aby zaměstnavatelé pořádající některou z forem přijímacího řízení museli s uchazečem o zaměstnání uzavírat pracovní dohody.

Následně se stěžovatel vymezuje proti uložené pokutě. Má za to, že se jedná o pokutu likvidační a vzhledem k nepřiměřeně vysoké spodní hranici jí považuje za protiústavní. Domnívá se také, že v případě kdy není závislá práce bezesbýtku prokázána, mělo by se rozhodovat ve prospěch pachatele. V závěru dodává, že krajský soud měl užít moderační právo tak, aby byla uložena sankce zejména v souladu s ústavním pořádkem a odpovídala závažnosti a charakteru správního deliktu. V otázce užití moderačního práva pokládá napadený rozsudek za nepřezkoumatelný.

Vzhledem k výše uvedeným skutečnostem proto stěžovatel navrhuje rozsudek krajského soudu zrušit a vrátit mu věc k dalšímu řízení.

Vyjádření ke kasační stížnosti

Žalovaný se ke kasační stížnosti vyjádřil dne 11. 2. 2014. Se stěžovatelem nesouhlasí v tom, že by byla úplatnost znakem závislé práce. Dle něj je úplatnost pouhým důsledkem, respektive podmínkou, za níž je závislá práce vykonávána. Rovněž soustavnost nepovažuje za definiční znak závislé práce. V tomto ohledu poukazuje na ustanovení § 5 písm. e) bod 1 zákona o zaměstnanosti, který nelegální práci na žádný časový rozsah neváže. Dodává, že na krátkodobé pracovněprávní vztahy dopadá dohoda o provedení práce. Domnívá se také, že přezkoušení zaměstnankyně mělo být realizováno za jiných okolností. V daném případě přitom zaměstnankyně vykonávala práci v provozovně stěžovatele, v provozní době a za použití jeho zboží a prostředků. Pokud chtěl stěžovatel zaměstnankyni přezkoušet, neměl tak učinit v běžném provozu vůči svým zákazníkům.

Žalovaný poukazuje i na postup před přijetím do pracovního poměru dle § 30 až 32 zákoníku práce, z kterého nelze výkon závislé práce „na zkoušku“ dovodit. Postup zvolený stěžovatelem by mohl vyústit až v nepřipustné porušování zákona a zneužívání pracujících osob. V tomto ohledu zmínil několik negativních vlivů včetně problematiky odpovědnosti za pracovní úraz. Odkazuje rovněž na § 228 odst. 1 zákoníku práce, dle něhož je zaměstnavatel povinen nekvalifikovaného zaměstnance zaučit, za což zaměstnanci přísluší mzda či plat.

K výši uložené pokuty stručně poznamenává, že mu nepřísluší hodnotit ústavnost jednotlivých právních norem, ale dodává, že pokuta byla uložena dle zákona a v jeho mezích. Kasační stížnost navrhuje zamítnout.

Posouzení Nejvyšším správním soudem

Nejvyšší správní soud se nejprve zabýval podmínkami přípustnosti kasační stížnosti a splnění dalších podstatných náležitostí. Zjistil, že kasační stížnost byla podána včas, osobou oprávněnou, proti rozhodnutí, proti němuž je kasační stížnost ve smyslu § 102 s. ř. s. přípustná, stěžovatel je v řízení zastoupen advokátem a jsou splněny i obsahové náležitosti dle § 106 s. ř. s.

Nejvyšší správní soud následně přezkoumal důvodnost kasační stížnosti v souladu s ustanovením § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s., v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů. Neshledal přitom vady podle § 109 odst. 4 s. ř. s., k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti.

Stěžovatel uplatnil hned několik kasačních důvodů, mezi nimi zejména kasační důvod dle § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. Stěžovatel namítá, že závěr správního orgánu o výkonu nelegální práce J. K. nemá oporu ve zjištěných skutečnostech, a proto měl krajský soud rozhodnutí žalovaného zrušit. Za stěžejní lze přitom označit tvrzení, že práce vykonávaná J. K. v době kontroly nebyla závislou prací ve smyslu § 2 zákoníku práce, neboť nesplňuje všechny pojmové znaky takové práce. Konkrétně stěžovatel namítal, že ke splnění podmínky závislé práce chyběla úplatnost a soustavnost, což však správní orgány nevzaly v potaz. V souvislosti s tím je relevantní i kasační důvod dle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., neboť stěžovatel krajskému soudu vytýká i pochybení při interpretaci § 2 zákoníku práce.

Vhledem k tomu, že řešení dané věci spočívá především v posouzení skutkových okolností, považuje Nejvyšší správní soud za vhodné zrekapitulovat ty, které jsou pro řešení podstatné. Ze záznamu o zahájení kontroly vyplývá, že kontrola byla v provozovně stěžovatele zahájena dne 21. 5. 2012 v 11:15 hodin. Jejím důvodem byla mimo jiné kontrola dodržování povinnosti vykonávat závislou práci v pracovněprávním vztahu. Dle protokolu o kontrole bylo během kontroly zjištěno, že jedna pracující osoba – J. K. – nemá uzavřenou pracovní smlouvu, ani jinou dohodu o pracích konaných mimo pracovní poměr. K. na dotaz inspektorátu sdělila, že práci vykonává ode dne 21. 5. 2012 od 8 hodin, nemá žádnou pracovní smlouvu, úkoly jí přiděluje kolegyně, nemá sjednanou pracovní dobu a se stěžovatelem se dohodla, že si „*dojde práci zkusit*“. Za svou pracovní činnost označila umývání nádobí, obsluhu automatu na kávu a balení zboží. Na otázku ohledně evidence pracovní doby odpověděla, že neví, kdo evidenci vede, neboť není zaměstnancem. Uvedla také, že otázky odměňování zatím neřešila, za práci, kterou v den kontroly prováděla, však odměnu nedostane. Podklad pro vyplácení odměny neznala. Přiznala, že prostředky, s nimiž práci vykonává, patří stěžovateli. Ze správního spisu dále vyplývá, že dne 22. 5. 2012 se na Úřad práce ČR – kontaktní pracoviště v Hustopečích dostavila J. K. s pracovní smlouvou a uvedla, že od 21. 5. 2012 pracuje pro stěžovatele. Na základě toho byla vyřazena z evidence uchazečů o zaměstnání. Pracovní smlouva byla sjednána na dobu určitou se zkušební dobou 3 měsíce. Správní spis obsahuje i žádost o přezkoumání protokolu o výsledku kontroly, k níž je přiloženo prohlášení zaměstnankyň P. S., B. M. a J. K.. P. S. v něm uvádí, že stěžovateli poskytla dne 20. 5. 2012 kontakt na p. K., neboť věděla, že by měl zájem o další zaměstnankyni. B. M. potvrdila, že dne 21. 5. 2012 prováděla od 8 hodin přezkoušení p. K. na pozici obsluhy kávovaru a s tím souvisejících činností. J. K. v prohlášení zopakovala, že dne 21. 5. 2012 byla v provozovně poprvé z důvodu absolvování přijímacího řízení. Stěžovatel k žádosti přiložil i fotografii, která by měla dokládat, že uvedenou pozici skutečně nabízel.

pokračování

Na základě výše uvedených skutkových okolností Nejvyšší správní soud posuzoval, zda lze činnost J. K. označit za závislou práci ve smyslu § 2 zákoníku práce, a zda se správní orgány zabývaly všemi okolnostmi komplexně. Stěžovatel v tomto ohledu nejprve namítl, že jedním ze znaků závislé práce je úplatnost a vzhledem k tomu, že zmiňovaná zaměstnankyně odměnu nedostala, nemohlo se o závislou práci jednat.

Nejvyšší správní soud se problematikou pojmových znaků závislé práce již několikrát zabýval. Vzhledem k tomu, že definice prošla významným normativním vývojem, je nutné vycházet z judikatury vztahující se k § 2 zákoníku práce ve znění účinném od 1. 1. 2012. Pojmovým znakům závislé práce z hlediska aktuálního znění zákona se zdejší soud podrobně věnoval například v rozsudku ze dne 13. 2. 2014, č. j. 6 Ads 46/2013-35. K úplatnosti tam uvedl, že *„Odměna sice nepředstavuje samostatný definiční znak závislé, resp. nelegální práce, avšak pokud jedna osoba poskytne nebo přislíbí druhé za její činnost odměnu, jde o významnou skutečnost pro posouzení, zda mezi nimi existuje vztah nadřízenosti a podřízenosti vyplývající z hospodářské závislosti zaměstnance na zaměstnavateli.“* Již z citované právní věty je zřejmé, že odměna již mezi pojmové znaky závislé práce (na rozdíl od definice ve znění do 31. 12. 2011) nepatří. Stále je však významným vodítkem při posouzení, zda se o závislou práci jedná, neboť na základě odměny (hospodářské závislosti) lze vysledovat, je-li mezi zaměstnancem a zaměstnavatelem vztah nadřízenosti a podřízenosti, který k základním definičním znakům závislé práce stále patří. V citovaném rozsudku Nejvyšší správní soud zmínil i další faktory, které zaměstnance motivují ke vstupu do podřízeného vztahu vůči zaměstnavateli. Není to tedy jen klasická mzda, či jiná forma finančního ohodnocení, ale rovněž jiná protihodnota – například příslib uzavření pracovněprávního vztahu v budoucnu. I ten totiž může založit určitou formu osobní závislosti na zaměstnavateli a z toho vyplývající snahu vyhovět jeho pokynům. Právě takovým příslibem mohl stěžovatel motivovat i J. K. Nejvyšší správní soud proto nepokládá za dostatečné pouhé zjištění, zda stěžovatel K. odměnu vyplatil či nikoli, neboť jen na základě této skutečnosti není možné určit, jestli se o závislou práci jednalo.

Stěžovatel zpochybňoval výkon nelegální práce i tím, že jí J. K. nevykonávala soustavně. Uvedl, že se účastnila pouze časově omezeného (cca 2 hodiny) přijímacího řízení. Proti tomu stojí argumenty žalovaného, který vychází z definice závislé práce, jež pojem soustavnosti neobsahuje.

Z judikatury Nejvyššího správního soudu, která se vztahovala k dřívější definici závislé práce (§ 2 odst. 4 zákoníku práce ve znění účinném do 31. 12. 2011) vyplývá, že k posouzení, zda se skutečně jedná o závislou práci, je nutné zabývat se i její soustavností. V rozsudku ze dne 27. 4. 2012, č. j. 4 Ads 177/2011 – 120, Nejvyšší správní soud posuzoval výkon nelegální práce cizincem a uvedl, že *„pod pojmem nelegální práce nelze rozumět práci v nejobecnějším smyslu, tedy že stačí, když pracující osoba vyvíjí nějakou pracovní činnost. K posouzení práce cizincem jako nelegální práce ve smyslu zákona o zaměstnanosti je třeba, aby tuto práci vykonával cizinec soustavně, podle pokynů a za mzdu, plat nebo odměnu.“* Citovaný rozsudek přitom vychází z předpokladu, že za nelegální práci (cizince) lze označit jen takovou činnost, která je obdobná závislé práci ve smyslu zákoníku práce. Podmínka soustavnosti se však nevztahuje pouze na nelegální práci vykonávanou cizincem. Vyplývá to jednak z odkazu na zákoník práce, který se pochopitelně vztahuje na všechny pracovněprávní vztahy na území České republiky, ale rovněž z dřívější judikatury, která podmínku soustavnosti dovodila i ve vztahu k českým občanům (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 9. 2011, č. j. 4 Ads 75/2011 – 73). Interpretace přínosná je rovněž rozsudek zdejšího soudu ze dne 14. 11. 2007, č. j. 3 Ads 32/2007 – 66, v němž je pod definiční prvek závislosti podřazena dlouhodobá činnost. Zkoumat soustavnost vykonávané práce je ostatně logické i z pohledu nejdůležitějšího znaku závislé práce – vztahu nadřízenosti zaměstnavatele a podřízenosti zaměstnance, který se zpravidla vytvoří pouze v případě

dlouhodobě vykonávané činnosti. Ze shodné premisy ostatně vychází i výše citovaný rozsudek ze dne 13. 2. 2014, č. j. 6 Ads 46/2013 - 35, který pod znaky závislé práce (dle § 2 zákoníku práce ve znění účinném od 1. 1. 2012) zahrnul soustavnost také. K této otázce uvedl: „*Za (samostatný) znak je ovšem nutno považovat již první část definice, která hovoří o tom, že práce „je vykonávána“.* Nejen z tohoto gramatického vyjádření (vid nedokonavý), ale zejména z účelu definice a postihu nelegální práce je zřejmé, že mohou zůstat v platnosti dřívější judikaturní závěry o soustavnosti jako znaku závislé práce, neboť při jednorázové či příležitostné spolupráci se jen těžko může mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem vytvořit jakýkoliv vztah, natožpak vztah závislosti.“ Názory, které Nejvyšší správní soud dříve zaujal, jsou tedy aplikovatelné i na nyní posuzovanou věc.

Z výše uvedeného je zřejmé, že i soustavností vykonávané činnosti se musí správní orgány v případě posuzování nelegální práce zabývat. V dané věci na první pohled nic nenasvědčuje tomu, že by J. K. vykonávala práci soustavně. Právě naopak. Z vyjádření ostatních zaměstnanců, i z její vlastní výpovědi, je zřejmé, že se jednalo o činnost v řádu několika hodin. Ani další skutečnosti nenasvědčují delší době trvání zjištěné činnosti. P. K. neznala systém evidence pracovní doby a neměla základní informace o mzdě a její výplatě. Takové informace by jako déle pracující zaměstnanec vědět musela. Bylo by ostatně povinností zaměstnavatele (a tomu odpovídajícím právem zaměstnance) jí tyto informace sdělit (§ 31 zák. práce). Nejvyšší správní soud si je vědom, že je často velmi složité soustavnost nelegální práce prokázat, neboť kontrola zpravidla odhalí jen činnost prováděnou v době kontroly samotné. To však neznamená, že by měla kontrola na prokázání tohoto znaku rezignovat úplně, spokojit se statickým zjištěním přítomnosti nějaké osoby na pracovišti a jen z toho dovozovat dynamický faktor, trvání určité činnosti. Zcela jistě je možné usuzovat na soustavnost vykonávané činnosti z informací získaných z výpovědi svědků (ať už ostatních zaměstnanců, či zákazníků), ze situace na místě a dalších okolností. S takto shromážděnými důkazy by mohla být následně konfrontována argumentace údajného delikventa. Nejvyšší správní soud rovněž přihlédl k důkazům, které naznačují, že nebylo vůlí stran v práci mimo pracovněprávní vztah pokračovat. Z vyjádření p. K. je zřejmé, že se na žádných podmínkách, za kterých by měla v práci pokračovat, předem nedohodla. Stěžovatel s ní teprve následně pracovní smlouvu uzavřel.

Nejvyšší správní soud nepřehlédl, že činnost J. K. nebyla z hlediska soustavnosti vůbec zkoumána, takže závěr správních orgánů o výkonu nelegální práce lze považovat za předčasný. Právě soustavnost vykonávané práce totiž může být znakem, na základě něhož lze odlišit závislou činnost, respektive nelegální práci, od jednorázové občanské výpomoci, ověřování určitých předpokladů zájemce o práci či jiných druhů činnosti, které není možné za závislou práci považovat.

Takovou činností může být v konkrétních případech právě také pracovní pohovor vykonávaný na pracovišti, jehož součástí je zkouška z konkrétních pracovních dovedností. Správný výběr zaměstnance je nepochybně klíčový pro řádný chod prakticky jakéhokoli provozu, a je proto přirozené, jestliže se zaměstnavatel snaží odhalit silné a slabé stránky zaměstnance již v průběhu výběrového řízení. Pro výběrové řízení je na jedné straně typické, že probíhá pouze omezenou dobu (zpravidla v řádu desítek minut až jednotek hodin) na druhou stranu není výjimečné, že obsahuje výkon požadovaných činností prováděný pod dohledem zkušenějšího pracovníka, který hodnotí pracovní schopnost uchazeče o zaměstnání – tak tomu mělo být i v daném případě. Postihovat takovou činnost jako nelegální práci by odporovalo právu zaměstnavatele na výběr zaměstnance (§ 30 odst. 1 zákoníku práce) i hospodářským zájmům zaměstnavatelů, které ve svém důsledku dopadají i na zaměstnance. Nelze jistě vyloučit snahu zaměstnavatele zakrývat nelegální zaměstnávání osob, avšak taková praxe nemůže být konstatována na základě neúplného dokazování.

pokračování

Nejvyšší správní soud nečiní v posuzované věci žádné definitivní skutkové závěry, nic ani nenaznačuje o pravděpodobnosti určitých tvrzení, toliko s ohledem na zásady provázející oblast správního trestání zdůrazňuje nezbytnost řádného zjištění skutkových okolností, o nichž nebudou důvodné pochybnosti. To v daném případě splněno nebylo, neboť správní orgány se spokojily s jednostranným zjištěním a nevypořádaly se s námitkou, že J. K. se účastnila pouze pracovního pohovoru, byť spočívajícího též v ověření konkrétních dovedností přímo na pracovišti a v pracovní době, avšak tato činnost neobsahovala, v shora uvedeném smyslu, znaky závislé práce.

Odkaz žalovaného na ustanovení § 228 odst. 1 zákoníku práce, dle něhož je zaměstnavatel povinen nekvalifikovaného zaměstnance zaučit, za což zaměstnanci přísluší mzda či plat, je v nyní v posuzované věci předčasný. Nejvyšší správní soud hodnotu tohoto ustanovení nezpochybňuje, ovšem zároveň zdůrazňuje, že uvedená povinnost zaměstnavatele přichází v úvahu zásadně vůči jeho zaměstnanci, který „*vstupuje do zaměstnání bez kvalifikace*“, tedy bez ohledu na kvalifikační deficit. Uvedenou povinnost však nelze vnímat extenzivně v tom smyslu, že by zaměstnavatel byl také povinen nekvalifikovaného člověka do pracovního poměru přijmout. Právem zaměstnavatele je ověřit si, zda s konkrétním člověkem uzavře pracovní smlouvu na základě podmínek, se kterými do jednání vstupují, tedy případně i s vědomím, že uchazeče bude třeba pro výkon práce zaškolit. Jakmile by k uzavření pracovní smlouvy došlo, nastupovala by povinnost zaměstnance zaučovat v dalších dovednostech, a to za podmínek § 228 odst. 1 zákoníku práce. Nic to však nemění na závěru, že nejprve by zaměstnavatel musel chtít uchazeče do zaměstnání přijmout. A k takovému rozhodnutí právě může sloužit přijímací pohovor, praktická zkouška pracovních dovedností, jak tomu mohlo být také v nyní posuzované věci.

Z výše uvedených důvodů dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že již řízení před žalovaným bylo zatíženo vadou (nedostatečně zjištěným skutkovým stavem), která způsobila jeho nezákonnost. Vzhledem k tomu, že nezákonný postup krajský soud aproboval, dopustil se pochybení ve smyslu § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. V daném případě je navíc naplněn i kasační důvod dle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., neboť krajský soud neaplikoval správně ustanovení § 2 odst. 1 zákoníku práce o závislé práci, jestliže se nezabýval její soustavností. Kasační stížnost je proto důvodná, a jsou splněny podmínky pro zrušení rozsudku krajského soudu podle § 110 odst. 1 s. ř. s. V posuzované věci je navíc účelné postupovat v souladu s § 110 odst. 2 písm. a) s. ř. s., dle něhož může sám Nejvyšší správní soud rozhodnout o zrušení rozhodnutí správního orgánu, jestliže pro to důvody existovaly již v řízení před krajským soudem. S ohledem na uvedené je zřejmé, že napadené rozhodnutí žalovaného mělo být krajským soudem zrušeno, a že nepřichází v úvahu jakékoliv doplnění řízení či vypořádání dalších žalobních námitek krajským soudem. Krajský soud by s odkazem na tento rozsudek pouze přenesl závazný právní názor svým novým rozsudkem správnímu orgánu. Proto Nejvyšší správní soud zrušil podle § 110 odst. 2 písm. a) s. ř. s. též napadené správní rozhodnutí.

Nad rámec nutného zdůvodnění pokládá Nejvyšší správní soud za vhodné, vyjádřit se rovněž k žádosti stěžovatele, aby byla věc předložena Ústavnímu soudu z důvodu protiústavnosti § 140 odst. 1 písm. c) zákona o zaměstnanosti. Stěžovatel konkrétně napadal nepřiměřenou minimální výši pokuty. Vzhledem k tomu, že bylo rozhodnutí krajského soudu i žalovaného zrušeno, není důvod posuzovanou věc Ústavnímu soudu předkládat. Navíc lze však poznamenat, že obdobný návrh je v současné době Ústavním soudem projednáván pod sp. zn. Pl. ÚS 52/13 (viz Projednávané plenární věci na stránkách www.usoud.cz), takže bude v dalším řízení prostor tuto skutečnost odpovídajícím způsobem zohlednit.

Nejvyšší správní soud rozhodl jako poslední, a proto musí vzhledem k § 110 odst. 3 věta druhá s. ř. s. rozhodnout také o celkových nákladech soudního řízení. Stěžovatel byl v řízení úspěšný a náhrada nákladů mu podle zásady úspěchu v řízení náleží. Náklady řízení tvoří zaplacené soudní poplatky za řízení před krajským soudem a Nejvyšším správním soudem – 3.000 Kč za správní žalobu a 1.000 Kč za návrh na odkladný účinek, 5.000 Kč za kasační stížnost a 1.000 Kč za návrh na odkladný účinek kasační stížnosti – a dále náklady právního zastoupení advokátem.

Stěžovatel byl v řízení před krajským soudem i Nejvyšším správním soudem zastoupen Mgr. Bc. Ivo Nejezchlebem, advokátem, kterému náleží odměna za tři úkony právní služby v řízení před krajským soudem a jeden úkon právní služby v řízení před Nejvyšším správním soudem. V řízení před krajským soudem se jedná o převzetí a přípravu zastoupení, písemné podání nebo návrh ve věci samé (žaloba) a účast na jednání před krajským soudem dle § 11 odst. 1 písm. a), d) a g) vyhlášky č. 177/1996 Sb. o odměnách a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (dále „advokátní tarif“). Podle § 9 odst. 3 písm. f) advokátního tarifu ve znění účinném ke dni podání správní žaloby ve výši přísluší za jeden úkon právní služby 3.100 Kč, a dále náhrada hotových výdajů ve výši třikrát 300 Kč (§ 13 odst. 3 advokátního tarifu). Za řízení před krajským soudem tedy jmenovanému advokátu náleží 10.200 Kč. V řízení před Nejvyšším správním soudem vykonal uvedený advokát jeden úkon právní služby spočívající v písemném podání nebo návrhu ve věci samé (kasační stížnosti), za který mu v souladu s § 11 odst. 1 písm. d) ve spojení s § 9 odst. 3 písm. f) advokátního tarifu náleží 3.100 Kč a náhrada hotových výdajů ve výši 300 Kč, dohromady tedy 3.400 Kč. Zástupce stěžovatele je plátcem DPH podle zákona č. 235/2004 Sb. o dani z přidané hodnoty, tudíž je celkový nárok zvýšen o daň 21 % [§ 37 odst. 1, § 47 odst. 1 písm. a), odst. 4 zákona o DPH], tedy o částku 2.856 Kč. Za právní služby před oběma soudy proto zástupci stěžovatele náleží 16.456 Kč.

V konečném součtu je tak žalovaný povinen stěžovateli zaplatit k rukám Mgr. Bc. Ivo Nejezchleba, advokáta, 26.456 Kč (1.000 + 3.000 + 1.000 + 5.000 + 16.456) do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 30. července 2014

JUDr. Jaroslav Vlašín
předseda senátu

U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl předsedou senátu JUDr. Petrem Průchou v právní věci žalobce: **J. M.**, zastoupen Mgr. Bc. Ivo Nejezchlebem, advokátem, se sídlem Joštova 4, Brno, proti žalovanému: **Státnímu úřadu inspekce práce**, se sídlem Horní náměstí 103/2, Opava, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 26. 3. 2013, č. j. 445/1.30/13/14.3, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 13. 11. 2013, č. j. 31 A 32/2013 – 62,

t a k t o :

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 7. 2014, č. j. 3 Ads 111/2013 - 31, ve výroku I. správně zní:

„Rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 13. 11. 2013, č. j. 31 A 32/2013 – 62, **se zrušuje.**“

O d ů v o d n ě n í :

Z odůvodnění rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 7. 2014, č. j. 3 Ads 111/2013 - 31 (srov. text odůvodnění i záhlaví) vyplývá, že Nejvyšší správní soud shledal důvody pro zrušení rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 13. 11. 2013, č. j. 31 A 32/2013 – 62, a nikoli pro zrušení rozsudku Městského soudu v Praze, jak bylo uvedeno v původním výroku I.

Vzhledem k tomu, že ve výroku I. předmětného rozsudku bylo chybně uvedeno označení soudu, jehož rozsudek se ruší, a to přesto, že z odůvodnění předmětného rozsudku jasně vyplývá, že Nejvyšší správní soud shledal důvody ke zrušení rozsudku Krajského soudu v Brně, byla uvedená zjevná nesprávnost ve smyslu § 54 odst. 4 s. ř. s. opravena tímto usnesením.

P o u č e n í : Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 12. září 2014

JUDr. Petr Průcha
předseda senátu